

Секція № 1

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ГЛОБАЛЬНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Ірина Ангелко,

*к.е.н., старший викладач кафедри міжнародної економіки
Інституту підприємництва та перспективних технологій
НУ «Львівська політехніка»
anhelko@mail.ru*

ОСНОВНИ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ

KEY ASPECTS FINANCIAL SECURITY INNOVATIVE DEVELOPMENT OF DOMESTIC ENTERPRISES IN THE TRANSFORMATION EUROPEAN INTEGRATION

Анотація. Висвітлено основні аспекти фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання, з'ясовано його головні джерела формування та напрями використання. Визначено, що високий інноваційний потенціал ЄС є одним із найпотужніших і наймотиваційніших чинників здійснення євроінтеграційних перетворень в Україні.

Аннотация. Освещены основные аспекты финансового обеспечения инновационного развития отечественных предприятий в современных условиях хозяйствования, выяснено его главные источники формирования и направления использования. Определено, что высокий инновационный потенциал ЕС является одним из самых мощных и мотивационных факторов осуществления евроинтеграционных преобразований в Украине.

Abstract. The basic aspects of the financial providing of innovative development of domestic enterprises are reflected in the modern terms of ménage, the main sources of his forming and directions of the use are found out. Certainly, that high innovative potential of EU is one of the most powerful and motivational factors of realization of the eurointegration converting into Ukraine.

Як відомо, сьогодні, одним із основних пріоритетних напрямів забезпечення та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, і економіки в цілому, виступає інноваційний розвиток. Власне ефективна реалізація останнього потребує значних фінансових ресурсів, розроблення дієвих стратегій щодо їх залучення та використання.

Враховуючи сучасний стан соціально-економічного розвитку України, який характеризується дефіцитом власних фінансових ресурсів і складністю залучення інвестицій, усе більшої актуальності набуває питання фінансового забезпечення, у тому числі й інноваційного розвитку.

Окремі питання фінансового забезпечення інноваційного розвитку, механізму його формування та використання досліджувало багато вітчизняних учених. Так, основні аспекти фінансування інноваційної діяльності висвітлено у працях Ю. Бажала, Т. Васильєвої, Г. Возняк, М. Денисенко, А. Гальчинського, П. Гайдуцького, В. Геєця, А. Гриньова, І. Єпіфанової, Р. Квасницької, М. Крупки, С. Онишко, Л. Федулової, І. Юхновського та ін. Однак, незважаючи на певні успіхи в даному напрямі, деякі питання зазначеної проблеми залишається досить відкритими і потребують детальнішого вивчення та аналізу. Зокрема, актуальним залишається питання дослідження інноваційного розвитку в контексті сучасних джерел і напрямів його фінансування.

Метою даного дослідження є визначення основних аспектів та особливостей здійснення фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств в умовах європейської інтеграції та глобалізації світової економіки.

Насамперед необхідно зазначити, що належний рівень фінансового забезпечення інноваційного розвитку є основним чинником соціально-економічного зростання як окремих підприємств, так і усієї країни, оскільки сприяє вирішенню низки суспільних проблем економічного, соціального, екологічного та іншого характеру. Разом з тим, недостатній обсяг фінансового забезпечення інноваційної діяльності свідчить про суттєві проблеми її ефективного ведення. Тому, основним завданням фінансового забезпечення інноваційного розвитку окремих суб'єктів господарювання має стати прийняття рішень стосовно визначення джерел та обсягів його формування, а також шляхів оптимізації в процесі ефективного використання.

У цілому, відповідно до чинного законодавства, інноваційний розвиток в Україні забезпечується за рахунок фінансування з різних джерел, а саме: коштів Державного бюджету України; коштів місцевих бюджетів; власних коштів спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; власних чи запозичених коштів суб'єктів інноваційної діяльності; коштів (інвестицій) будь-яких фізичних і юридичних осіб; інших джерел, незаборонених законодавством України [1].

У розвинених країнах світу найважливішим фінансовим інструментом науково-технічної політики, який відіграє вирішальну роль у формуванні інноваційної діяльності, є бюджетні кошти. У багатьох країнах держава бере на себе від 20 % до 50 % національних наукових витрат, для фундаментальних ж досліджень — від половини до 2/3 [2].

В Україні, на превеликий жаль, частка бюджетного фінансування інноваційної діяльності є дуже мізерною (у 2014 році обсяг бюджетних коштів, виділених на фінансування інноваційної діяльності, становив 344,1 млн грн (4,4 % загального обсягу)). Вражає свою мізерність і обсяг іноземних інвестицій (у 2014 році його частка у загальному обсязі становила 0,5 %) (табл. 1).

Таблиця 1

ДЖЕРЕЛА ТА НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У 2007—2014 рр., млн грн

Джерела фінансування інноваційної діяльності	Роки							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Власні кошти підприємств	7969,7	7264,0	5169,4	4775,2	7585,6	7335,9	6973,4	6540,3
Кошти державного бюджету	144,8	336,9	127,0	87,0	149,2	224,3	24,7	344,1
Кошти іноземних інвесторів	321,8	115,4	1512,9	2411,4	56,9	994,8	1253,2	138,7
Кошти отримані з інших джерел	2384,7	4277,9	1140,6	771,9	6542,2	2925,6	1311,3	672,8
Загальна сума коштів	10 821,0	11 994,2	7949,9	8045,5	14 333,9	11 480,6	9562,6	7695,9
з них використано на:								
дослідження і розробки	986,4	1243,6	846,7	996,4	1079,9	1196,3	1638,5	1754,6
придбання інших зовнішніх знань	328,4	421,8	115,9	141,6	324,7	47,0	87,0	47,2
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	7441,3	7664,8	4974,7	5051,7	10489,1	8051,8	5546,3	5115,3
інші витрати	2064,9	2664,0	2012,6	1855,8	2440,2	2185,5	2290,9	778,8

Джерело: складено за даними [3].

У цілому, за даними Державної служби статистики України, основним джерелом фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств залишаються власні кошти (їх частка в загальному обсязі витрат, спрямованих на фінансування інноваційної діяльності, у 2011 році становила 52,9 %, у 2012 році — 63,9 %, у 2013 році — 72,9 %, у 2014 році — 85 %) [3].

Разом з тим, варто зазначити, що впродовж 2011—2014 років загальні обсяги фінансування інноваційної діяльності у промисловості України скоротилися. Так, у 2014 році обсяг фінансування інноваційної діяльності у порівнянні з 2011 роком знизився на 6638,0 млн грн (46,3 %) і склав 7695,9 млн грн, з яких 5115,3 млн грн (66,5 %) були використані на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (табл. 1).

Загальне скорочення обсягів фінансування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств відображається на їх результативності, про що свідчить показник питомої ваги реалізованої інноваційної продукції. Так, у 2011 році значення даного показника складало 3,8 %, тоді як у 2014 році — 2,5 % [3].

У загальному, недостатність фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств підтверджується їх низькою інноваційною активністю. Так, упродовж останніх років, в Україні спостерігається ситуація, за якої кількість промислових підприємств, які впроваджували інновації, є незначною (у 2014 році загальна частка підприємств, що впроваджували інвестиції, становила 12,1 %, що у п'ять разів менше, ніж у розвинених країнах, де цей показник становить 60—70 %) (рис. 1). Така ситуація цілком очевидна, адже, як відомо, нестача фінансового забезпечення інноваційної діяльності виступає суттєвою перешкодою для впровадження, а також свідчить про обмеженість платоспроможного попиту підприємств на інновації. Крім цього, не кожен інновацію можна і доцільно впроваджувати.

Таким чином, в Україні склалася ситуація, при якій наявний механізм стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств не є достатньо дієвим, а рівень існуючої конкуренції не забезпечує того конкурентного середовища, від якого залежить інтеграція країни до Європейського Союзу. Основною ж причиною такого стану є низька привабливість української промисловості для інвестування через існування несприятливого економічного та політичного середовища, що проявляється в збитковості та неефективності державного регулювання, нерозвиненості ринкової інфраструктури, відсутності дієвої системи правового регулювання та оптимального рівня податкового навантаження.

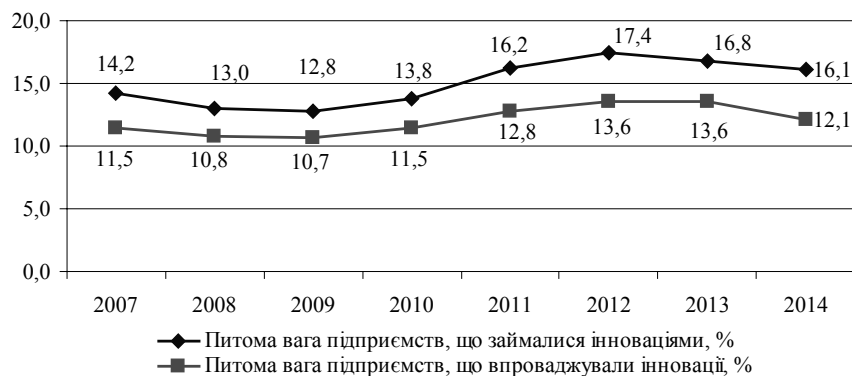

Рис. 1. Показники інноваційної активності вітчизняних підприємств упродовж 2007—2014 рр.

Джерело: складено за даними [3].

Тому, для того щоб євроінтеграція України відбулась ефективно, необхідно конструктивно активізувати інноваційний процес у всіх регіонах і на рівні економічної системи, розвиваючи різноманітні форми інноваційного підприємства, що дасть можливість підвищити конкурентоспроможність не лише окремих підприємств, але й економіки в цілому.

На цьому складному шляху Євросоюз для України має стати школою ефективної інноваційної економіки, високих соціальних стандартів та ефективного управління суспільним розвитком. Впровадження європейського успіху в економіку України є основою євроінтеграції, тому що попри всі свої нинішні негаразди, Європа залишається тією ланкою, яка володіє один із наймасштабніших платоспроможних та інноваційних ринків, освоїти та заповнити який намагаються більшість країн світу, у т.ч. США, Японія, Китай, Індія та ін.

Список використаних джерел

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. №40-IV зі змінами [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15/para0195#o195>
2. Єпіфанова І.Ю. Аналіз фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств в сучасних умовах [Електронний ресурс] / І.Ю. Єпіфанова. — Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12433/1/13_65-70_Vis_722_menegment.pdf
3. Наукова та інноваційна діяльність. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Олександр Дуба,

к.е.н., доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

dyba_m@ukr.net

УМОВИ УСПІХУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МАКРО- ТА НА МІКРОРІВНІ УСЛОВИЯ УСПЕХА ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА МАКРО- И НА МИКРОУРОВНЕ CONDATIONS OF INNOVATIVE ACTIVITY'S SUCSESS ON THE MACRO- AND MICROLEVEL

Анотація. Інноваційна діяльність є запорукою прогресивних змін у суспільстві. Успіх інноваційної діяльності на рівні держави є похідним від результатів діяльності суб'єктів господарювання. Тому виокремлюються умови успіху інноваційної діяльності на різних рівнях.